

Akut varis kanamalarının tedavisinde somatostatin ve octreotid kullanımı

Dr. Bülent SIVRI

Hacettepe Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı Gastroenteroloji Ünitesi, Ankara

Somatostatin (SMS), doğal olarak bulunan ve 3 numaralı kromozomun uzun kolunda kodlanmış olan, 14 amino-asid içeren bir peptiddir. SMS, 2-3 dakika gibi çok kısa bir yarılanma ömrüne sahiptir. Bauer ve arkadaşları tarafından sentezlenen ve SMS'nin bir oktapeptid analogu olan SMS 201-995 "Octreotide", 100 dakika gibi çok daha uzun bir yarılanma ömrüne sahiptir (1,2). Uzun yarı ömrü nedeniyle, octerotid intravenöz bolus enjeksiyon, intravenöz infüzyon ya da subkutan enjeksiyon şeklinde kullanılabilir.

SMS ve Octreotidin, portal hipertansiyonlu kişilerde splanknik dolaşım üzerindeki etkileri çelişkilidir. Bosch ve ark. Portal hipertansiyonlu hastalarda iv yoldan, 450 µg/saat SMS uygulanmasının hepatic kan akımı ve wedge hepatic ven basıncında azalmaya yol açtığını gösterdiler (3). Bir başka çalışmada ise 250 µg/saat iv SMS infüzyonunun normal kontrollerde hepatic kan akımı ve wedge hepatic basıncı azalttığı ancak sirozlu hastalarda ise bir etki gözlenmediği rapor edilmiştir (4). Wahren ve Felig, splanknik kan akımındaki azalmayı gösterirken; Tyden ve arkadaşları SMS infüzyonunun insanlarda geçici olarak portal hipertansiyonu düzelttiğini gösterdiler. Stabil sirotik hastalarda, total hepatic kan akımındaki azalmaya karşılık, hepatic wedge venöz basınçta değişik etkiler

gözlenir. SMS'in varis içi basıncı hem azalttığı hem de arttırdığı rapor edilmiştir. Özofagus varisinde kan akımının azaldığını gösterir en önemli parametre, azigos ven kan akımındaki azalmadır (1).

SMS 201-995'in hemodinamik etkilerine baktığında, Wahren ve Eriksson, hepatic kan akımı ve wedge hepatic ven basıncında anlamlı bir azalma olduğunu rapor ettiler (5). Her ne kadar, Gut dergisinde yayınlanmış bir bildiri özetinde (6) octreotidin özofagus varis basıncını etkilemediği belirtilmişse de; SMS, Octerotid ve Vaopressin kullanılarak yapılan çalışmalarda Octerotid ve SMS etkinliğinin vazopressine eş değer ya da daha fazla olduğu bildirilmiştir. Ayrıca SMS ve octerotid uygulamalarının özellikle Child C grubu hastalardaki akut varis kanamalarını durdurmada oldukça etkili olmaktadır (1). 1993 yılında Hepatology dergisinde yayınlanmış bir yazıda da transdermal nitrogliserin ile kombine edilmiş terlipressin ve octreotidin etkinliği karşılaştırılmış ve eşdeğer oldukları gösterilmiştir (7). Yine Sung ve arkadaşlarının Lancet'te yayınlanmış bir çalışmasında da, octerotid etkinliğinin skleroterapi ile aynı olduğu gösterilmiştir (8). Skleroterapi ile kombine olarak Octerotid kullanımının kanama kontrolündeki etkinliği değiştirmediği (59), varis ligasyonu ile kombinasyonunun ise akut kanama kontrolündeki etkinli-

ği etkilemezken, erken tekrar kanama riskini azalttığı bildirilmiştir (10).

Ülkemizde yapılmış bir çalışmada da, 100 µg iv bolus Octerotid verilmesini takiben, 25 µg/saat infüzyon yapılan hastalarda tedavi

etkinliği %90, skleroterapi uygulanmış hastalarda ise %75 olarak bulunmuştur. İstatistiksel olarak iki grup arasında bir fark bulunamamış ve Octerotid uygulanmasının skleroterapi uygulaması ile aynı etkinliğe sahip olduğu gösterilmiştir (11).

KAYNAKLAR

1. Chan LY, Sung JJY. Review article: the role of pharmacotherapy for acute variceal haemorrhage in the era of endoscopic haemostasis. *Aliment Pharmacol Ther.* 1997; 11:45-50.
2. Bauer W, Briner U, Dopfner W, et al. SMS 201-95: A very potent and selective octapeptide analogue of somatostatin with prolonged action. *Life Sci.* 1982; 31:1133-40.
3. Bosch J, Kravetz D, Rodes J. Effects of somatostatin on hepatic and systemic hemodynamics in patients with cirrhosis of the liver: comparison with vasopressin. *Gastroenterology.* 1981; 80:518.
4. Sonnenberg GE, Keller U, Perruchoud A, et al. Effects of somatostatin on splanchnic hemodynamics in patients with cirrhosis of the liver and in normal subjects. *Gastroenterology.* 1981; 80:256.
5. Wahren J, Eriksson LS. The influence of long-acting somatostatin analogue on splanchnic haemodynamics and metabolism in healthy subjects and patients with liver cirrhosis. *Scand J Gastroenterol.* 1986; 12(suppl 119):103-8.
6. Avgerinos A, Armonis A, Manolakopoulos S, et al. A randomised control trial comparing the effect of somatostatin-14 and octreotide on intravascular oesophageal variceal pressure (IOVP) in liver cirrhosis. *Gut.* 1994; 35(suppl 4):A25.
7. Silvain C, Carpentier S, Santerreau D, et al. Terlipressin plus transdermal nitroglycerin vs octreotide in the control of acute bleeding from bleeding varices: a multicenter randomized trial. *Hepatology.* 1993; 18(1):61-5.
8. Sung JJY, Chung SCS, Lai CW, et al. Octreotide infusion or emergency sclerotherapy for variceal hemorrhage. *Lancet.* 1993; 342:637-41.
9. International Octreotide Varices Study Group. Double blind randomised controlled trial of five days octreotide versus placebo associated with sclerotherapy for trial/failures. *Hepatology.* 1996; 24:352A.
10. Sung JJY, Chung SCS, Yung MY, et al. Prospective randomised study of effect of octreotide on rebleeding from oesophageal varices after endoscopic ligation. *Lancet.* 1995; 346:1666-9.
11. Bahar K, Palabıyıköğlü M, Çetinkaya H, et al. Özofagus varis kanaması tedavisinde endoskopik skleroterapi ile somatostatin'in karşılaştırılması. *Gastroenteroloji.* 1993; 4(4):640-2.